

Alphonse Daudet: Sapfo. Parížet uray.
přel. Jaroslav Poelý 1936.

rozrývalo řízení vlaštovek, jako když nehtem škrábne.

Ulice vysílala nahoru své vlahé výdechy a všechny lomoz sousedních domů. Ale každý sebe menší závan větru tu cítili, trávili tu v zapomenutí celé hodiny, sedíce se zapletenýma nohama, nevidíce nic kolem sebe. Jan si vzpomínal, že noci na břehu Rónu byly podobné, snil o konsulátech daleko v horkých krajích, o palubních můstcích na odjíždějících lodích, kde vánek bude tak dlouze dýchat jako tady, kde se jim zachvívala záclona na besídce. A když se mu její ústa nepozorovatelně přitiskla na rty s otázkou: „Máš mě rád?“ ... vždycky jako by se vracel z velikých dalek a odpovídal: „Ach, ano, mám tě rád...“ Tak to bývá, když si žena zamiluje příliš mladého hochu; takoví mladí lidé mají příliš mnoho věcí v hlavě.

Na témže balkoně, za přepážkou ze železné mříže, ověšené popínavými květinami, cukrovala se jiná dvojice, pan a paní Hettémovi, manželé, velmi tlustí, jejichž polibky mlaskaly jako facky. Hodili se výborně k sobě, byli stejného věku, stejného vkusu, nemotorných pohybů a bylo dojmavé poslouchat, jak ti stárnoucí milenci potichu dvojhlasně zpívali staré, rozčtivělé písně, opírajíce se o zábradlí...

„Slyším ho vzdychat v šeru;
Ach, to je jen sen, nechte mě spát.“

Fany se líbili, byla by se s nimi chtěla seznámit. Dokonce občas se sousedkou vyměnily přes zčernalé mříže zábradlí úsměv zamilovaných a šťastných žen; ale muži jako vždycky se chovali odměřeněji, a tak nikdy k hovoru nedošlo.

Jednou odpoledne se vracel Jan z Quai d'Orsay a slyšel, že na něho někdo volá na nároží ulice Roy-

ale. Byl nádherný den, všude teplý jas a Paříž rozkvétala v této zatáčce bulváru, nad nějž ve světle není, při západu slunce, když se jezdí do Lesíka.

„Sedněte si tadyhle, vy mé kvetoucí mládí, a pojd'te něco vypít... těší to mé oči, když se na vás dívám.“

Dvě velké paže ho uchopily, posadily pod plachtu kavárny, jejíž stolky ve třech řadách zabíraly kus chodníku. Nevzpouzel se, lichotilo mu, že kolem sebe slyší, jak si to venkovské obecnstvo, cizinci, lidé v pruhovaných kabátech a kulatých kloboucích šeptají zvědavě jméno Caoudalovo.

Sochař, sedící před sklenkou absintu, jenž se dobře hodil k jeho vojenské postavě a k jeho důstojnické rosetě, měl vedle sebe inženýra Décheletta, jenž přijel včera, stále týž, osmahlý a žlutý, s vystupujícími skráněmi nad dobráckýma očkama, s labužnickým chrípím, které čenichalo Paříž. Jakmile se mladý muž usadil, Caoudal na něho ukázal s komickou zuřivostí:

„Že je to hezké zvířátko, ne... A když si pomyslím, že jsem byl také tak starý a že jsem byl takhle kudrnatý... Ach, to mládí, to mládí...“

„Tak tedy pořád ještě?“ řekl Déchelette, vítaje úsměvem nápad svého přítele.

„Hochu drahý, nesmějte se... Všechno, co mám, všechno, co jsem, medalie, křížky, Akademie a všechno ostatní, to všechno bych dal za tyhle vlasy a za tu slunnou pleť...“

Pak se zase prudce, jak měl ve zvyku, obrátil ke Gaussinovi:

„A co nám to děláte se Sapfo? ... Už ji není ani vidět.“

Jan rozevřel oči, neporozuměl.

„Vy už s ní tedy nežijete?“

A protože byl Jan všecek udivený, Caoudal dodal netrpělivě:

„Ale Sapfo, přece . . . Fany Legrandová . . . Ville d'Avray . . .“

„Ach, to už je dávno u konce . . .“

Proč ho napadla tahle lež? Z jakési hanby, tísně při tom jméně Sapfo, které dávali jeho milence; z ostychu mluvit o ní s jinými muži, snad také z touhy, dozvědět se věci, které by mu jinak neřekli.

„Co Sapfo? . . . Pořád se potlouká světem?“ zeptal se Déchelette roztržitě; Byl všecek opojen, že vidí zase schodiště u sv. Magdaleny, květinový trh, dlouhou čáru bulvárů, vroubenou dvěma řadami zelených stromů.

„Vy si na ni už nevzpomínáte, jak byla loni u vás! . . . Byla nádherná v té své mohamedánské sukničce . . . A tenkrát ráno, když jsem ji viděl obědvat s tímhle hezkým mladíkem u Langloise; byl byste řekl, že se před čtrnácti dny vdala.“

„Kolik je jí let? . . . Od té doby, co ji známe . . .“

Caoudal zdvihl hlavu a začal přemýšlet: „Kolik je jí let? . . . kolik let? . . . No . . . v třiapadesátém jí bylo sedmnáct, tenkrát, když mi stála modelem. Teď máme rok třiasedmdesátý. Tak tedy počítejte.“

Najednou mu zasvítily oči:

„Ach, kdybyste ji byli viděli před dvaceti lety . . . vysoká, jemná, okrouhlá ústa, pevné čelo . . . Paže, ramena ještě trochu hubená, ale to se dobře hodilo k Sapfinu žáru . . . A jako žena, jako milénka! . . . Co toho bylo v tom jejím těle pro rozkoš, co se dalo vykresat z tohoto křemene, z toho klavíru, kde nechyběl ani jediný tón . . . Celá lyra! . . . jak říkával La Gournerie.“

Jan, všecek jsa bledý, zeptal se:

„Cožpak ten byl také jejím milencem?“

„La Gournerie? . . . To si myslím, však mě to dost tížilo . . . Čtyři léta jsme spolu žili, jako muž a žena, čtyři léta jsem ji hýčkal, utahoval jsem se, abych vystačil pro všechny její rozmary . . . učitel zpěvu, piana, jízdy na koni a což já vím co všechno? . . . A když jsem si ji pěkně ohobloval, obrousil jako krásnou, jemnou sochu, vytrhl ze stoky, kde jsem ji jednou v noci sebral před tančírnu Ragacheovou, přišel ten hezounký veršotepec a odvedl mi ji z domu, od přátelského stolu, kde s námi sedával každou neděli!“

Odfoukl si hlučně, jako by chtěl zahnat tu starou žárlivost, která mu ještě rozechvívala hlas.

Potom pokračoval klidněji:

„Ostatně se mu to jeho bídáctví nevyplatilo . . . Ta tři léta jejich společné domácnosti, to vám bylo peklo. Ten básník úlisných veršů byl škrtil, byl zlý, blázen. Ti se pěkně hladili, to jste měli vidět! Když k nim člověk přišel, ona měla oko zavážené, on podrápaný obličej . . . Ale nejlepší bylo, když od ní chtěl odejít. Přissála se na něho jako pijavice, chodila za ním, rozbila mu dveře, lehla si mu doma přes slavník a čekala na něj. Jednou, bylo to v zimě, stála pět hodin dole před la Farcy, kam vtrhla celá ta společnost . . . Bylo to k pláči! . . . Ale náš elegický básník zůstal nelítostný; jednou konečně zavolal policii, aby se jí zbavil. Ó, pěkný pán . . . A jako konec všeho, jako dík té krásné dívce, která mu dala nejlepší ze svého mládí, ze své bystrosti, ze svého těla, vychrstl jí na hlavu svazek nenávislných, uslintaných veršů, svazek kleteb a nářků, *Knihu lásky*, svou nejkrásnější knihu . . .“

Bez hnutí, sehnut poslouchal Gaussin, vtahuje v krátkých přestávkách dlouhým stéblem ledový

nápoj, který měl před sebou na stole. Jistě mu sem nalili nějaký jed, z něhož celé jeho nitro ztrnulo.

Třásl se, přestože bylo nádherné počasí, viděl v ztrácejícím se zsinalém kymáčení stínů, které chodily sem tam, vozníci ke kropení ulic, která se zastavila před Magdalenou, a tu změť vozů, jedoucích po měkké půdě tiše jako po bavlnce. Jako by přestal všechn hluk v Paříži, neslyšel nic než to, co se mluvilo u stolu. Ted' mluvil Déchelette, ted' on naléval jed:

„Jaká ukrutná věc jsou tyhle roztržky ...“

A jeho klidný a výsměšný hlas zmekl, bylo v něm plno nekonečné lítosti ...

„Žije se po léta pohromadě, jeden spí vedle druhého, jejich sny se navzájem proplétají, jejich pot se mísí. Řekli si všecko, dali si všecko. Osvojili si navzájem své zvyky, způsob života, řeči, ba dokonce i jejich rysy obličeje se přiblížily. Náleží si od hlavy až k patě ... To se ví, divoké manželství ... Pak se najednou rozejdou, roztrhnou se ... Jak je to možné? Kde vezmou odvahu? ... Já bych nikdy nemohl ... Ano, být klamán, urážen, pošpiněn posměchem a blátem; ale kdyby žena plakala, řekla mi: „Zůstaň ...“, neodešel bych ... A proto, když si nějakou vyberu, mám ji vždycky jen na noc ... Žádný zítřek, jak se říkalo ve Francii za starodávna ... anebo pak manželství. Je to navždycky a je to čistější.“

„Žádný zítřek ... žádný zítřek ... vám se to snadno mluví. Ale jsou ženy, které si člověk nemůže nechat jen na jednu noc ... Na příklad tahleta ...“

„Nepřidal jsem jí ani minutku ...“ řekl Déchelette s klidným úsměvem, který se zdál ubohému milenci ohyzdný.

„To jste tedy nebyl po jejím vkusu, jinak ...“

Víte, to je holka, když miluje, přissaje se ... Má smysl pro domácnost. Ostatně v tom zařizování neměla štěstí. Žila se spisovatelem Dejoiem a on jí zemřel ... přešla pak k Ezanovi, ten se oženil ... Potom přišel krásný Flamant, rytec, bývalý model — ona měla vždycky lásku k talentu nebo ke kráse — a znáte to jeho hrozné dobrodružství ...“

„Jaké dobrodružství? ... zeptal se Gaussin stísněným hlasem; a začal zase srkat slamou nápoj, poslouchaje drama lásky, které před několika lety vzrušilo Paříž.“

Rytec byl chudý, zblázněný do té ženy; bál se, aby ho nenechala; aby se nemusil vzdát svého přepychu, padělal bankovky. Byl skoro ihned prozrazen, zavřen i se svou milenkou, vyšel z toho s deseti lety káznice, ona s púletou vyšetřovací vazbou v Saint-Lazare, protože se prokázala její nevina.

A Caoudal připomněl Déchelettovi — který byl přítomen procesu — jak byla hezká s tou svou čepičkou saint-lazarských vězňů a tak smělá, neufňukaná, věrná svému hochovi až do konce ... A její odpověď tomu hlupákovi presidentovi a polibek, který poslala Flamantovi přes třírohé klobouky četníků, volajíc na něho, že by to i kamenem hnulo:

„Jen buď trpělivý, miláčku ... Krásné dni se zas vrátí, budeme se ještě mít rádi! ...“ Přece však jí to trochu znechutilo domácí život, chudákovi.

„Od té doby se dostala do elegantní společnosti, a měla milence na měsíc, na týden, a nikdy žádného umělce ... Ó, umělců ona se bojí ... Já byl jediný, myslím, s nímž měla chuť to protáhnout. Tu a tam přicházela do ateliéru vykourit si cigaretu. Pak jsem žil dlouhé měsíce a neslyšel jsem o ní nic až do toho dne, kdy jsem ji spatřil u oběda s tímhle hezkým chlapcem, který jí jedl hrozny od jejích